

Hvordan får jeg påvist kols?

Spørsmål: Jeg lurer på hvordan jeg får stilt diagnosen kols. Må jeg bruke medisiner som er harde for kroppen hvis det viser seg at jeg har denne sykdommen?

Svar: Takk for et godt og viktig spørsmål! Flere enn 300 000 nordmenn har den kroniske lungesykdommen kols. Av disse vet to av tre ikke at de er syke. Hvis man oppdager og konstaterer at man har sykdommen tidlig nok, kan man begrense symptomene og sykdomsutviklingen. Det er derfor fint om flere oppsøker fastlegen sin hvis de merker gradvis økende åndenød, kronisk hoste og produksjon av slim. Dette gjelder særlig dersom man røyker eller har røykt. Selv om røyking er en hyppig årsak til kols, er det viktig å vite at sykdommen kan ramme personer som ikke røyker. En studie fra 2009 viser at mellom 25 og 45 prosent av de med kols aldri har røykt. Passiv røyking og industristøv øker også risikoen for å utvikle kols. En mer sjelden årsak til kols er arvelig mangel på proteinet alfa-1-antitrypsin (AAT), som fører til at friskt lungevev gradvis går til grunne.

Diagnosen kols er vanligvis enkel å stille på bakgrunn av pasientens opplysninger og en måling av lungefunksjonen (spirometri). Det er en grei undersøkelse som innebærer at du blåser inn i et måleapparat med maksimal innsats. Maskinen måler fortløpende luftstrømmens hastighet og mengde og beregner resultatet i forhold til kjønn, alder og kroppshøyde. Ved kols viser målingene at lungekapasiteten er redusert, og at luftstrømmen er hindret av trange luftveier. Forsøker man medisiner mot astma finner man at de har begrenset virkning på måleresultatene. I utredning av symptomene kan det også være aktuelt å måle hvor effektivt lungene tar opp surstoff fra luften og surstoffnivået i blodet, samt ta et røntgenbilde av lungene. Den aller viktigste undersøkelsen er likevel spirometri.

Moderne behandling av kols er skånsom. En ny stor studie viser at det ofte er tilstrekkelig å bruke en eller to luftveisutvidende medisiner. Disse kan man nå få i en inhalator hvilket forenkler behandlingen. Studien viser at ved bruk av en slik kombinasjonsmedisin kan mange mennesker med kols trappe ned bruken av kortisonpulver eller -spray.